

въ Турция подъ друго име и т. н., въобще басни, каквито се пуцаха и за Ботевъ. Зах. Стояновъ пише, че турското правителство се бояло да види името *Х. Димитъръ* въ колонитѣ на вѣстникъ и за това забранило да се спомене това име, „а *Хаджията* вървѣше отъ уста въ уста и отъ година на година ставаше все по-голѣмъ светецъ“ , защото, както казва Ботевъ:

Той не умира : него жалѣятъ
Земя и небо, звѣръ и природа,
И пѣвци пѣсни за него пѣятъ.

По-добъръ паметникъ отъ името „*Х. Димитъръ*“, за тоя 28 годишенъ герой, е невъзможенъ.

* * *

Портретътъ на *Х. Димитъръ*, тъй както е разпространенъ въ разни картини, не е съвсѣмъ автентиченъ. Единъ отъ най-сполучливитѣ е онзи, който е възпроизведенъ отъ единъ визитенъ портретъ, фотографиранъ самъ, глоглавъ, въ европейски костюмъ.¹⁾

Той съвсѣмъ малко врѣме е ималъ да се фотографирва а странѣлъ отъ подобни амбиции, защото е билъ живъ портретъ на цѣлъ народъ.²⁾

Краятъ на останалитѣ живи четници отъ дружината на *Х. Димитъръ* и *Караджата*, слѣдъ *Гжбенското* сражение и това на *Бузлуджа*, е сжщо трагиченъ.

Прѣди почването на сражението при *Бузлуджа*, *Х. Димитъръ* е чакалъ тамъ, заедно съ другаритѣ си, останалитѣ назадъ, ранени или изморени четници слѣдъ боя при *Гжбени*. Отъ тукъ се види, че *Х. Димитъръ* не ще е билъ

¹⁾ *Х. Димитъръ* е билъ на цвѣтъ кума денъ (ни русъ ни черноокъ). Ималъ срѣденъ бой, валчесто лице, сини очи, плещестъ. „Всичкия външенъ изгледъ на *Х. Димитъръ*, пише *Зах. Стояновъ*, го прѣдставляваше за юнакъ и рѣшителенъ човѣкъ: гждри широки и изпчени напредъ, физиономия прѣдставителна, очи голѣми, глава вирната назадъ, вървежъ напълно бабаитски, съ една рѣчь каифетлия.“

²⁾ Башата на *Х. Димитъръ* е билъ пуснатъ отъ затвора въ края на 1864 г. Слѣдъ тая дата, когато *Х. Димитъръ* се е подвизавалъ вече въ Балкана, *Х. Никола* е билъ систематически затварянъ по една-два недѣли зарадъ сина си, макаръ че тоя убивалъ турци далечъ отъ *Сливенъ*. *Х. Никола*, като хайдучки братъ, е обичалъ най-вече петия си синъ *Х. Димитъръ*. Двора му е билъ постоянно бастисванъ отъ турцитѣ, за да видятъ дали не се крие тамъ *Х. Димитъръ*. При едно внезапно прѣтърсване, *Х. Димитровата* сестра е трѣбвало да глътне кореспонденцията на брата си. *Х. Никола* е умрѣлъ на Великия четвъртъкъ 1878 г. — три мѣсеца слѣдъ освобождението.